

Fafo

«Hvor lenge skal vi vente i den situasjonen vi er i nå?»

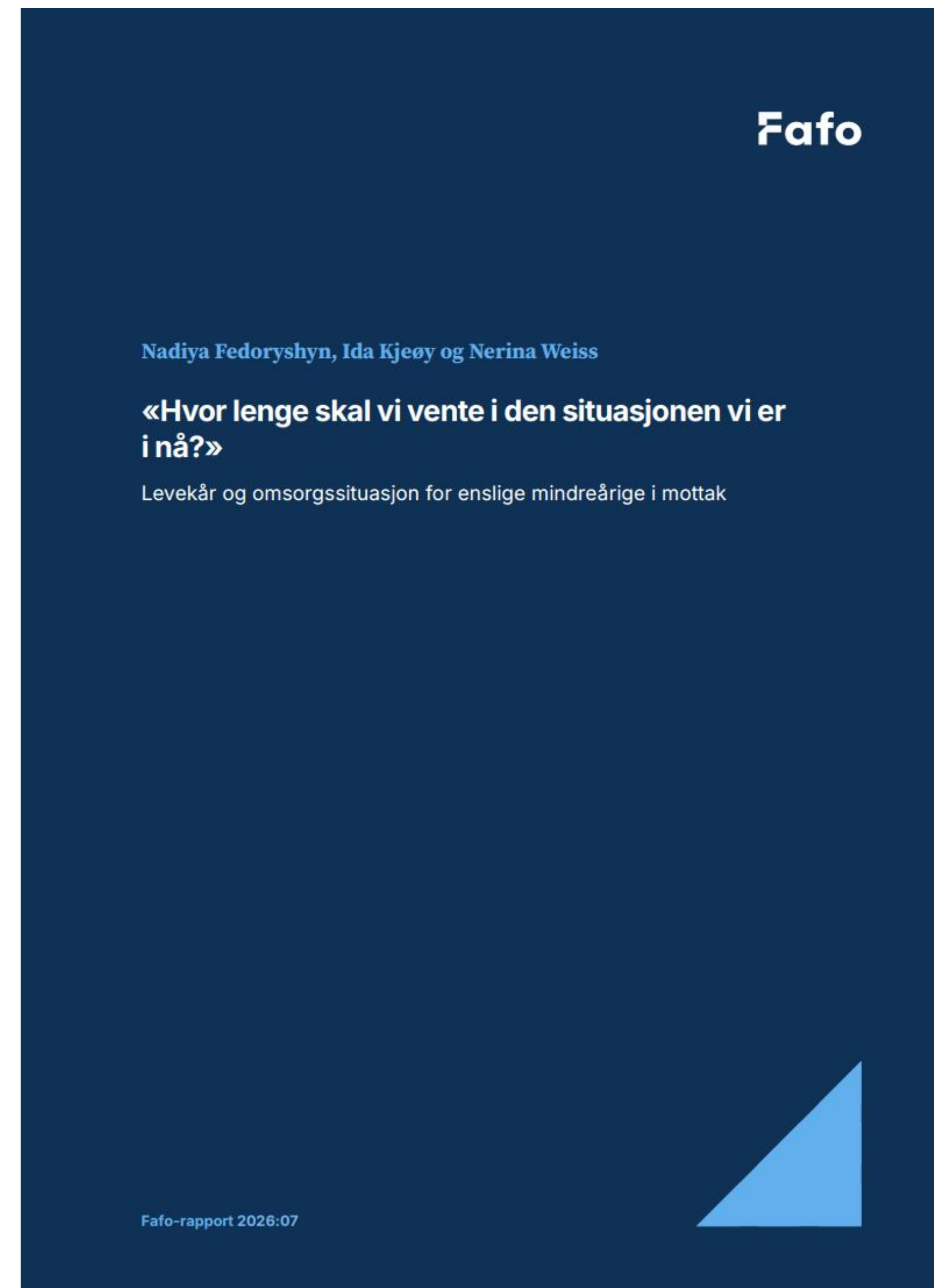
Levekår og omsorgssituasjon for enslige mindreårige i mottak

Nadiya Fedoryshyn, Ida Kjeøy og Nerina Weiss

Fafrokost, 30. april 2026

Hovedfunn

1. Lang ventetid påvirker levekår for enslige mindreårige i mottak negativt.
2. Omsorgsutøvelse skjer innenfor trange rammer, der relasjonelt arbeid undervurderes.
3. UDIs organisering, styringslogikk og fagsystemer begrenser evnen til å ta reelt omsorgsansvar.

Enslige mindreårige asylsøkere i Norge

Enslige mindreårige i mottak

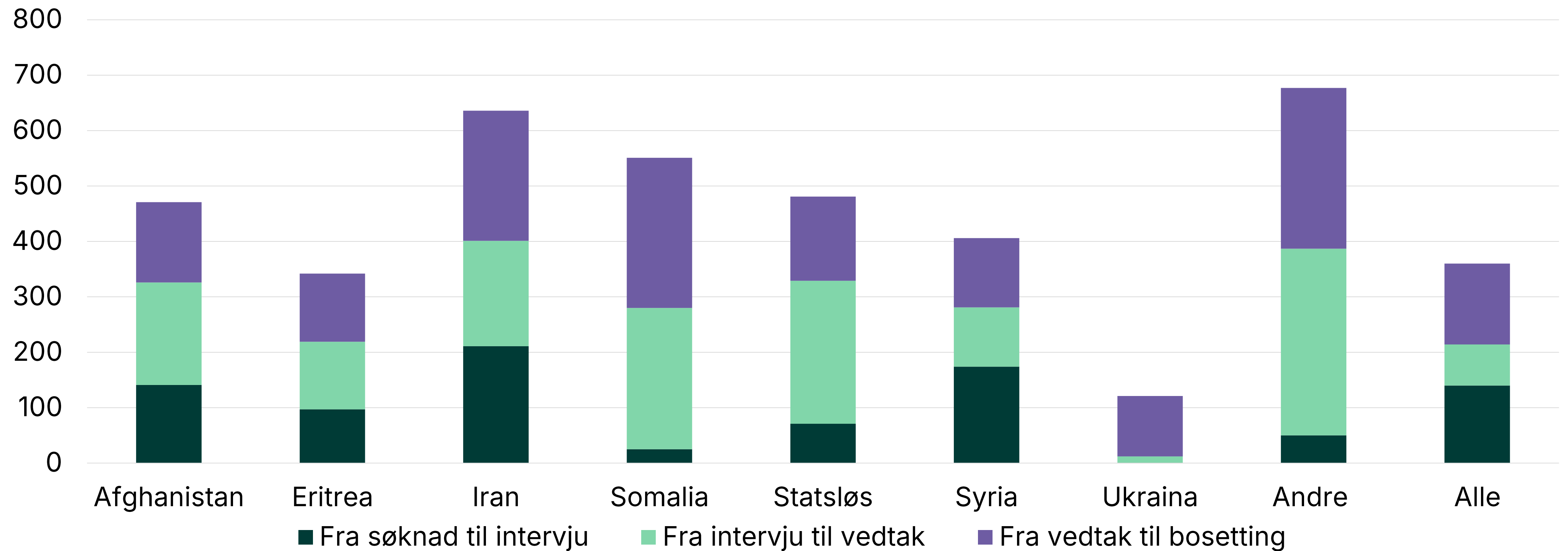
- 15-17 år – egne mottak for enslige mindreårige
- Enslige mindreårige med følgeperson – ordinære mottak med særavtale

720 enslige mindreårige asylsøkere bodde på norske mottak i oktober 2025

Hvordan har de det på mottak?

Halvparten venter på mottak ett år eller mer

Ventetider for EMA bosatt i Norge i perioden 2016–2025, etter statsborgerskap. Median antall dager.

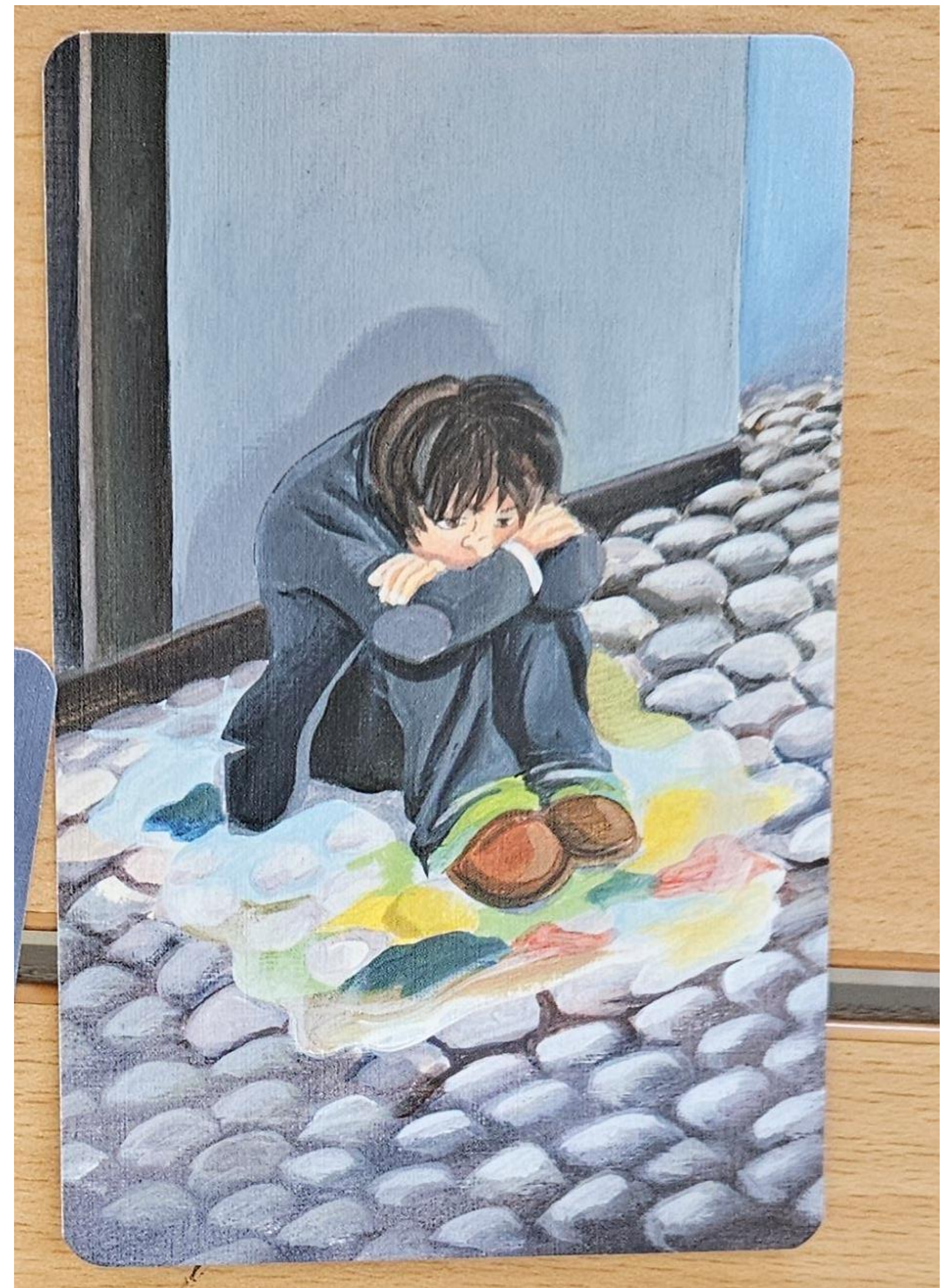

Et liv på vent

- Å vente er ekstremt
- Mangel på kontroll over eget liv
- Tapt tid
- Store negative konsekvenser for mental helse
- Kan oppleves like traumatisk som opplevelser fra hjemland og flukt

Det er veldig kjedelig å bare sitte og vente. Man vet ikke hva som skal skje i fremtiden. Skal jeg ta et steg fram, eller skal jeg ta et steg tilbake. Det er veldig irriterende. (ungdom, Syria)

**Venting er i stor
grad politisk styrt**

Levekår

- Skole, fritidsaktiviteter, økonomi, kosthold, søvn, helse og sosiale relasjoner
- Grunnleggende behov blir møtt
- På de fleste mottakene bor det ungdommer som sliter på et eller flere levekårsområder
- Levekårssituasjonen varierer mellom mottak
- Levekår og livskvalitet henger sammen med ventetid

Skole – viktig arena for læring, mestring og avkobling

Majoriteten får skoletilbud, men ...

... ikke alle: **12%** hadde gått uten skoleplass i mer enn tre måneder

... tilbudet varierer

... skolefravær

«Jeg trives godt på skolen, når jeg går på skolen henger jeg med venner, glemmer jeg det jeg har i hodet mitt. Når jeg kommer tilbake, og sitter på mitt rom, da kommer alt tilbake» (Ungdom)

«Alle er langt eldre. Jeg vil ikke gå dit, jeg kjeder meg. Jeg har ingen venner, hvorfor skal ikke jeg ha venner? Det er bare tanter der. [...] Jeg vil være med jevnaldrende og studere med dem. Folk som meg går til vanlig skole, men hvorfor ikke jeg?» (Ungdom)

Søvnvansker – en utbredt utfordring

75 % ansatte oppgir at enslige mindreårige på mottaket **har sovet svært dårlig** den siste måneden

52 % oppgir at enslige mindreårige på deres mottak har **fortalt om hyppige mareritt**

«Jeg ber om å få sovetabletter for å klare å sove, jeg blir skikkelig dårlig med de tablettene, men jeg bruker dem fordi jeg er redd for at jeg skal se de samme drømmene igjen og igjen» (Ungdom)

Mat og økonomi

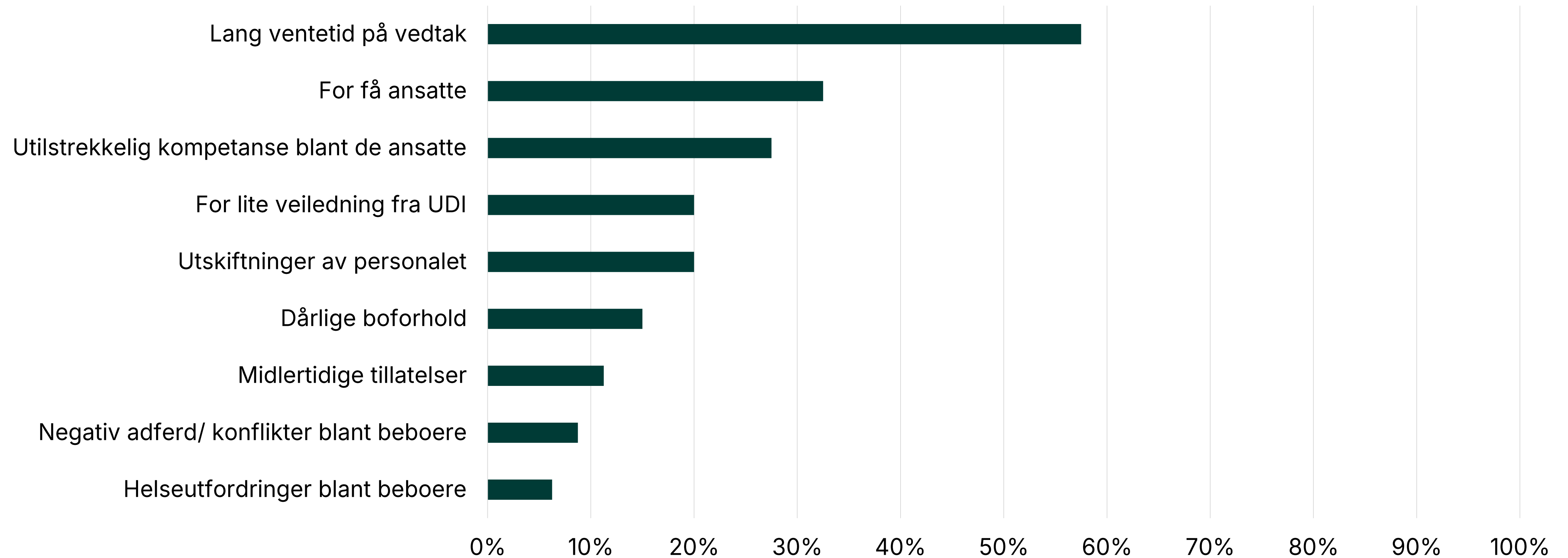
- Nok mat, men ikke nødvendigvis sunt kosthold:
  - Har ikke råd til det
  - Kan ikke lage mat
- Krevende å håndtere stram økonomi i ung alder
- Positive erfaringer med felles måltider

Mottaksansattes omsorgsarbeid

Hva hindrer godt omsorgsarbeid

Det er mange krav mottaket skal innfri, og mye vi blir kontrollert på. Kanskje er det bra sånn. Men for oss, så er dette det viktigste omsorgsarbeidet vi kan gjøre. Å se ungene, være sammen med dem. Være trygge voksne de kan gå til. Helhetlig omsorg handler aller mest om relasjoner. (mottaksansatt)

Vi vil snakke om ting [som er vanskelig for ungdommen], men vi kan ikke gjøre noe med det. [...]
Ungene spør meg: Hvor mange ganger skal vi snakke om det, hvis dere ikke får gjort noe om det. Men jeg vil jo at de kan få snakket seg ut.
(Mottaksansatt)

Hvis jeg vil snakke, så kan de ikke gjøre noe. De kan ikke endre noe.
(Ungdom 17 år, Syria)

Vi har hatt ungdom som har spurt oss opp til 40 ganger om dagen om det er noe nytt med saken deres.
(Mottaksansatt)

**Hvordan er UDI sitt omsorgsansvar
operasjonalisert i direktoratets styring og
praksis?**

**UDIs styringslogikk, organisering og
fagsystemer begrenser deres evne til å ta reelt
omsorgsansvar**

Sentrale mål på forsvarlig omsorg

Sentrale mål på
forsvarlig omsorg:
rett bemanning, rett
kartlegging,
korresponderende
tiltaksplan

Ulike krav

Krav om frokost og
døgnbemanning
gjelder ikke mottak
hvor det bor enslige
mindreårige med
følgeperson

Gråsoner i ansvaret

UDI - omsorgsansvar

Driftsoperatør – utøver omsorgen

Følgeperson – utøver den daglige omsorgen

Representant – juridisk ansvar

Bekymringer og informasjon

Barn og unge har
ingen klagerett på
omsorgen de får i
mottak

Klare rutiner for alvorlige hendelser, vanskelig å rapportere andre bekymringer

Jeg tror at det kan være et sårbart system hos UDI, det her med klager fra beboere og informasjon om alvorlige hendelser. Og spesielt det med klager fra beboere. Fordi det eksisterer jo ingen formell klagemulighet på omsorgen i asylmottak. (Helsetilsynet)

